

500 -/+

Igazi áldás, hogy ma élő nemzedékeinknek jutott a reformáció ötszáz évvel ezelőtti indulását ünnepelni. A fél-ezres számnak persze sem üdvtörténetileg, sem teológiailag, sem bármilyen más tartalmi szempontból nincs jelentősége. „Eszttékuma” azonban olyan súlyt adott Luther reformátori színre lépésére való emlékezésünknek, ami az önvizsgálat kikerülhetetlen megállító tábláját tette egyházunk tagjai, gyülekezetei, intézményei, szolgáltatói útjába. Egyben az evangéliumhirdetés (mai szóval: marketing) jó kommunikációs pozíciójú lehetőségét is kínálta számunkra.

Sok ezer magyarországi evangélikus dolgozott azon, hogy olyan események, kezdeményezések, alkalmak fém-jelezzék az ünnepet, amelyek valóban megállítanak és számvetésre készítetnek bennünket. A szokásos évfordulós kérdések (Hogyan maradhattunk meg a hitben ötszáz éven át? Miképpen kell érteni ma azt, ami valahogyan hangzott akkor? Mit mondana ma Luther erről meg arról? Mennyire más volt/van/lesz bármi is? stb.) rutinjain túl felfrissített és napi evangélikus valóságunkhoz kötődött mindez. A tematikus bibliaórák, teológus előadók meghívása, a reformáció helyszíneire szervezett utazások, hit- és közösségerősítő programok, tudományos kutatások, rövidebb és hosszabb futások nem csupán emlékeztek a reformációra, hanem támogatást adtak annak megélésében/megértésében is. A közös programok, beszélgetések, közös hitmegélési élmények pedig erősítették a gyülekezeti, egyházi összetartozást.

Mindez elegendő aranyfedezete afeletti jóérzésünknek, hogy egyházunk tagjai valóban megálltak az ötszáz éves mérföldkőnél, és gondot fordítottak a lutheri örökség végiggondolására. Ezzel szemben az egyházi életünkben olyannyira sajnálatosan elterjedt szálkakeresés méltatlan, sokak örömet elrontó kötözködés volna. Különösen, hogy számunkra az emlékművek érvényességénél, a felekezeti megjelenések méricskélésénél, a politikusok szereplési lehetőségekre való rárepülésénél sokkal fontosabb szembenézni az ötszáz éves „95 rákérdezés” első pontjával: mire jutottunk a megtéréssel a jubileumi év minden egyes napján?

Ebből, a hit megélésének mélységéből, Krisztus követésének imperatívuszából levezetve van csak értelme megítélnünk, mire jutottunk ezzel az ünneppel.

Kétségtelen sikerünk, hogy láthatóan lettünk evangélikusok. Tágabb közösségünk, az egyházas kisebbség és az egyház nélküli, vallástalan többség számára egyaránt tudatosodott, hogy Luther egyháza él, és igenli az életet Magyarországon is. Történeti értékeink, történelmi szerepünk, művészeti és tudományos hozzáadott értékeink, közéleti hagyományunk evangélikus mivolta hangsúlyt kapott. Vannak, akik ezt felszínes kultúrprotestantizmusnak tekintik, amely elviszi a tekintetet az evangélium felrázó üzenetéről. De az ilyen kishitűség helyett miért is ne bízhatnánk abban, hogy ha ezekkel a vitathatatlan teljesítményekkel figyelmet keltünk az egyház iránt, akkor lesz olyan ereje az igének és hirdetésének, amely ott marasztalja ezt az odafordulást? Például az Evangélikus Országos Múzeum az ország legforgalmasabb közlekedési terére merész és eredeti formát használva reformátori és evangélikus kapcsolódású szövegekkel nyitott rá – s a zsalugáterek mögötti térben a nemzetközi színvonalú kiállítási és

múzeumpedagógiai megoldások a misszió legeredetibb értelmének felelnek meg. Ahelyett, hogy fanyalgunk, ez inkább feladatot jelent az evangéliumot hirdető lelkész és nem lelkész testvéreink számára: képesek vagyunk-e hatékonyan beépíteni ezt a kommunikációs formát, tehát a múzeum inspiráló és modern kiállításait a gyülekezeti életbe, hittanoktatásba, bibliaolvasó közösségeink együttléteibe, ha kijöttünk az épületből?

A láthatóságunk erősödésének momentumait sorolhatnánk tovább, a közösen, egymást biztatva (időnként frusztrálva...) teljesített 1517 futáskilométertől kezdve az iskolai vetélkedőkön, koncerteken, kiállításokon, rajzfilmen, gyülekezeti találkozókön át a pompás és tartalmas kiadványokig. Egyenként vagy összességükben is botorság volna azt firtatni, hogy közvetlenül és éppen akkor szolgálták-e a megtérést – ezt nem a programokon kell számon kérnünk, hanem magunkon.

Keresztény mivoltunkból fakadó kérdésként azt javaslom inkább, hogy azzal vessünk számot: mennyire voltunk képesek felemelni a szívünket (a *Sursum corda* értelmében) a reformáció hitet újító lendületéhez? Mert ugyan mit számít bármelyik félrecsúszásunk, egyik-másik ellentmondásos körítésű rendezvényünk, a neofiták tülekedése Luther emléke körül ahhoz képest, hogy erősödünk-e a hitben, túl tudtunk-e lépni megosztottságainkon, jobban érvényesült-e a tanítás tisztasága a prédikációkban, a gyülekezeti életben, bünvallásunk őszintébb és életünket átjáróbb lett-e, megérintett-e minket a kegyelem és a megváltás örömhíre?! Egyszóval: tovább tudtunk-e menni Luther útján az idő nekünk kimért szakaszában?

Amiben az előrelépést egyértelműnek látom, az a keresztény megosztottság feloldása iránti elköteleződésünk megélése. A keresztény felekezetekkel végigvitt közös ünnepelés megannyi felemelő alkalma közül természetesen kiemelkedik a Lund templomában lezajlott találkozás Róma püspökével, Ferencsel, aki (nem melleleg) korunk egyik leginkább markáns keresztény egyénisége. Megszólít, felráz, vitára ingerel, hangsúlyainak és gesztusainak eliten kívülsége már-már reformátori reminiscenciákat idéz. A római katolikusokkal közös hitelvi pontokat kereső teológiai munka ugyancsak az anyaszentegyház egyetemességének helyreállása és a testvériesség megélése felé tett fontos lépés. Mindezek a fejlemények reményt adnak, hogy református testvéreinkkel is elindul egy hasonlóan mély, közös gondolkodás, amely sokkal fontosabb, mint a jelenlegi, túl sok evilági motivációval terhelt különbözőségünk.

Sajnos a mindennapjaink világi életének egyházunkba is átszivárgó szembenállásaiból nem tudtunk eléggé kiemelkedni az ünnepi évben. Reménység szerint e téren mindannyian eléggé aláztosak leszünk bünvallást tenni. Már csak azért is, mert a jó ideje formálódó „500+” nekiszánásunknak ez az egyik legnagyobb tehertétele.

Lehúzott és lehúz minket a Krisztus-követéssel igencsak erőltetetten kapcsolatba hozható kisszerűségeink, ideológiáink, hovatartozásaink egyházra rakódott vagy épp magunk által ráhordott törmeléke. Az ünnepi év egyetlen igazi kudarcának azt tartom, hogy nem tűnik úgy, mintha eleget ráztunk volna le magunkról ezekből. Márpedig sem teológiai, sem etikai, sem kegyességi, sem társadalmi tanításra vonatkozó vagy csupán vérmérsékleti-szervezeti vitáinkat sem tudjuk testvéri módon lefolytatni, ha mindegyre csak külső vonatkoztatási pontokat keresünk, ha ilyenek tartanak minket fogva. Hagyjuk el hát a kettős kormányzás (tudós teológusok szerint eléggé kifejtetlen, politikafilozófusok szerint eléggé lapos) lutheri mondanását, és merjük reformálni magunkat egyfajta posztkonstantinuszi, vagyis a közléthez képest önelvű, de még inkább Krisztus-elvű egyházfelfogás jegyében!

Az ünnepi év ehhez előkészítette az „500+” indulását. Imádságos reményünk lehet, hogy ez az 500 valóban olyan pluszt adott, amely segít a reformáció második félévezredét hitvalló európai-magyarországi evangélikusként megkezdenünk.